

В.В. ГУМЕНЮК,

кандидат економічних наук, доцент,
докторант кафедри економічної теорії
та конкурентної політики
Київського національного
торговельно-економічного
університету
м. Київ

СТРАТЕГІЯ 2020: ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КУРОРТНИХ ПОСЛУГ

Відповідно до Угоди про асоціацію України та Європейського союзу неминучі процеси структурно-інституційної трансформації національної економіки [1]. Перехідний період від плану до ринку, від індустріального до постіндустріального суспільства, до економіки послуг, зорієнтованої на людський розвиток, виявився для України досить складним, затяжним і напруженим. Однак напрям європейської інтеграції є каталізатором невідворотних змін у суспільно-економічному розвитку, зародження нових тенденцій державного регулювання сфери послуг, спрямованих на відтворення людського капіталу. Роль держави в контексті виконання функцій департаменту бізнесу, лобіювання економічних інтересів та обслуговування грошового капіталу не узгоджується з підходами ЄС щодо формування ефективної, соціально-орієнтованої ринкової економіки. В економічному просторі вкрай важливі узгоджені заходи України та ЄС щодо формування і реалізації механізму державного регулювання ринку, спрямованого на макроекономічну стабілізацію, підвищення відповідальності державної влади щодо створення сприятливих умов для розвитку інституційних засад підприємництва, приватної власності, конкуренції, високопродуктивної праці, належного відтворення людського капіталу.

Санаторно-курортна сфера України успадкувала історичні традиції централізованого регулювання і управління, які значною мірою збереглися в сучасній системі охорони здоров'я, з неефективністю якої зіткнулося українське суспільство...

На даний час пряме державне регулювання курортної справи здійснюється Міністерством охорони здоров'я, Державним агентством з туризму та курортів, що перебуває у складі Міністерства інфраструктури України. На рівні адміністративно-територіальних утворень повноваження державного регулювання курортної справи делеговані управлінням охорони здоров'я та управлінням туризму, що реалізують владні повноваження під егідою місцевих державних адміністрацій. Подвійне підпорядкування курортної справи означає, що функції державного регулювання ринку курортних послуг реалізують дві різнобічні відцентрові сили. Це відображено в Концепції розвитку санаторно-курортної галузі та Концепції Державної цільової програми

Таблиця 1

Наявність спільних рис та протиріч у формулюванні концептуальних засад державного регулювання ринку курортних послуг

X	Концепція розвитку санаторно-курортної галузі	Концепції розвитку туризму та курортів
Передумови	<ul style="list-style-type: none"> • недосконалий економічний механізм; • незабезпечення комплексного розвитку курортних територій; • зношеність основних фондів; • відсутність інвестицій; • неефективний маркетинг; • низький рівень менеджменту; • неналежне обслуговування; 	<ul style="list-style-type: none"> • відсутність планів комплексного розвитку природних курортних територій; • недосконалість системи обліку та охорони лікувально-оздоровчих територій; • недостатній рівень розвитку обслуговування в окремих курортних закладах;
Поставлені цілі	<ul style="list-style-type: none"> • створення умов для поліпшення стану здоров'я; • продовження тривалості життя та періоду активного довголіття населення; • упровадження здорового способу життя; • формування ефективного та конкурентоспроможного на світовому ринку курортного комплексу; 	<ul style="list-style-type: none"> • створення умов для збільшення потоку туристів; • створення конкурентоспроможної розвинутої туристичної інфраструктури; • раціональне використання туристичних ресурсів, що сприятиме збільшенню обсягу надходжень до бюджетів від туристичної діяльності;
Обґрунтування механізму	<ul style="list-style-type: none"> • удосконалення фінансово-економічних механізмів відтворення курортно-рекреаційного потенціалу; • створення доступного та ефективного ринку санаторно-курортних та оздоровчих послуг для максимального задоволення потреб населення; • роздержавлення та приватизація санаторно-курортних закладів; • заохочення конкуренції та оптимізація менеджменту; 	<ul style="list-style-type: none"> • ринковий механізм може призвести до значних втрат бюджетів, поглиблення процесів „тінізації” ринку, формування негативного міжнародного іміджу держави, зниження якості послуг; • збереження та ефективне використання природних територій курортів і природних лікувальних ресурсів; • збалансування державних та приватних інтересів на умовах державно-приватного партнерства;
Інструменти	<ul style="list-style-type: none"> • формування ринку природних лікувальних ресурсів; • платне природокористування; • створення кадастру природних лікувальних ресурсів; • сучасні технології енергозабезпечення курортів. 	<ul style="list-style-type: none"> • розробка, впровадження стандартів, їх гармонізація до вимог ЄС; • контроль за використанням природних територій курортів; • створення державних кадастрів природних територій курортів та природних лікувальних ресурсів.

розвитку туризму та курортів на період до 2022 року [2; 3]. У табл. 1 проведено порівняльний аналіз ключових положень зазначених концепцій на предмет державного регулювання ринку курортних послуг.

Однією із важливих проблем, порівняно з розвиненими країнами Європи та світу, є те, що в Україні практично несформована концепція державного регулювання ринку курортних послуг, яка б відповідала євроінтеграційним тенденціям нашої держави. Це створює певні проблеми в реалізації державної політики в напрямі активізації споживчого попиту, підвищення соціальної спрямованості санаторно-курортних послуг, сприяння масовому поширенню пропозиції, розширення асортименту на засадах інноваційності відповідно до запитів сучасного суспільства, зростанню їх ролі у відтворенні людського капіталу.

На даний час маємо ситуацію, коли з однієї сторони виявляється неспроможність галузевого ринку задовольняти запити споживачів у відновленні здоров'я через санаторно-курортне лікування й оздоровлення, а з іншої – неспроможність державної влади гарантувати соціальний захист населення та всебічно сприяти людському розвитку. Існуючий механізм державного регулювання ринку санаторно-курортних послуг і досі не сприяє розв'язанню проблеми невідповідності споживчого попиту реальним потребам санаторно-курортного лікування та оздоровлення населення. Асиметрія споживчого попиту на санаторно-курортні послуги досягла загрозливих масштабів для повноцінного відтворення людського капіталу.

Таким чином, галузева ієрархічна вертикаль управління суб'єктами ринку санаторно-курортних послуг в умовах узгодженого вільного підприємництва приречена на руйнування. Криза централізованого державного управління санаторно-курортною галуззю стає каталізатором процесів горизонтального хаосу, нестійкого розвитку курортної справи в Україні. У контексті зазначеної проблеми вільний ринок як інститут, з одного боку, детермінує саморегулятивний потенціал подолання негативних тенденцій розвитку економічних явищ і процесів у курортній сфері, а з другого – потребує надійної та ефективної конструкції, якою повинен стати механізм державного регулювання ринку курортних послуг.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?id=56219>. – Заголовок з екрану.

2. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року[Текст]: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.08.2013 р. № 638-р. // Офіційний вісник України. – 2013.– № 68. – С. 224.

3. Концепція розвитку санаторно-курортної галузі. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 р. № 231-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/231-2003-%D1%80/card6#Public>. – Заголовок з екрану.